



# PUNYASHLOK AHILYADEVI HOLKAR SOLAPUR UNIVERSITY, SOLAPUR



**IMPORTANT INSTRUCTION : READ ALL THE INSTRUCTIONS CAREFULLY BEFORE FILLING THE INFORMATION.**

- This Sheet will be scanned by Computer
- USE DARK BLUE PEN for writing the Seat Number and other Codes.
- Do not make any stray marks on first page.
- Do not use copy of this sheet
- Write the answer for page no. 3 in BLUE INK PEN

## READ THE INSTRUCTION ON THE BACK SIDE

## PART-I

## STUDENT TO FILL THIS AREA FIRST

Examination : March - 2025

Branch B. Ed - I Medium Marathi

Subject Name & Code : Contemporary India And Education BED 1202

Year / Part : ..... Semester : II Paper No.: ..... Section : -

Q. Paper Code / SLR No. SLR - CA - 5 Set No. P Date 05/05/2025 Time: 9 to 12

### FOR OFFICE USE ONLY

Q. NO.	1	2	3	4	5	6	7	TOTAL
Examiner								
Moderator								
2nd Examiner								
Name & Signature	Examiner	Moderator	2nd Examiner					

Paste Sticker Only in the Box

Barcode Number

ही जागा परिक्षकांनी गुणदान करण्यासाठी आहे. विद्यार्थ्यांनी येथे काहीही लिहू नये

Examiner	Moderator	2nd Examiner
1 <input checked="" type="radio"/> <input type="radio"/> 6	1 <input type="radio"/> 0	5 <input type="radio"/> 1
2 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>	2 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>	1 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>
3 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>	3 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>	2 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>
4 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>	4 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>	3 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>
5 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>	5 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>	4 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>
6 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>	6 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>	5 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>
7 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>	7 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>	6 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>
8 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>	8 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>	7 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>
9 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>	9 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>	8 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>
0 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>	0 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>	9 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>

### Name Code & Signature

Examiner / परिक्षक

Moderator / नियमक

Answer Booklet Number



230022699

CA-05-161051



004156

9/5/25

## READ THE INSTRUCTION ON THE BACK

## PART-II

## STUDENT TO FILL THIS AREA FIRST

Examination : March - 2025 Branch B. Ed - I Medium Marathi

Seat No. in words one six one zero five one

### FILL YOUR SEAT NUMBER

1 6 1 0 5 1

1	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	2	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	3	<input type="radio"/>	4	<input type="radio"/>	5	<input type="radio"/>	6	<input type="radio"/>	7	<input type="radio"/>	8	<input type="radio"/>	9	<input type="radio"/>	0	<input type="radio"/>
2	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	3	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	4	<input type="radio"/>	5	<input type="radio"/>	6	<input type="radio"/>	7	<input type="radio"/>	8	<input type="radio"/>	9	<input type="radio"/>	0	<input type="radio"/>	1	<input type="radio"/>
3	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	4	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	5	<input type="radio"/>	6	<input type="radio"/>	7	<input type="radio"/>	8	<input type="radio"/>	9	<input type="radio"/>	0	<input type="radio"/>	1	<input type="radio"/>	2	<input type="radio"/>
4	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	5	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	6	<input type="radio"/>	7	<input type="radio"/>	8	<input type="radio"/>	9	<input type="radio"/>	0	<input type="radio"/>	1	<input type="radio"/>	2	<input type="radio"/>	3	<input type="radio"/>
5	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	6	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	7	<input type="radio"/>	8	<input type="radio"/>	9	<input type="radio"/>	0	<input type="radio"/>	1	<input type="radio"/>	2	<input type="radio"/>	3	<input type="radio"/>	4	<input type="radio"/>
6	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	7	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	8	<input type="radio"/>	9	<input type="radio"/>	0	<input type="radio"/>	1	<input type="radio"/>	2	<input type="radio"/>	3	<input type="radio"/>	4	<input type="radio"/>	5	<input type="radio"/>
7	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	8	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	9	<input type="radio"/>	0	<input type="radio"/>	1	<input type="radio"/>	2	<input type="radio"/>	3	<input type="radio"/>	4	<input type="radio"/>	5	<input type="radio"/>	6	<input type="radio"/>
8	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	9	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	0	<input type="radio"/>	1	<input type="radio"/>	2	<input type="radio"/>	3	<input type="radio"/>	4	<input type="radio"/>	5	<input type="radio"/>	6	<input type="radio"/>	7	<input type="radio"/>
9	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	0	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	1	<input type="radio"/>	2	<input type="radio"/>	3	<input type="radio"/>	4	<input type="radio"/>	5	<input type="radio"/>	6	<input type="radio"/>	7	<input type="radio"/>	8	<input type="radio"/>
0	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	1	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	2	<input type="radio"/>	3	<input type="radio"/>	4	<input type="radio"/>	5	<input type="radio"/>	6	<input type="radio"/>	7	<input type="radio"/>	8	<input type="radio"/>	9	<input type="radio"/>

Subject Name & Code : Contemporary India And Education BED 1202

Year / Part : ..... Semester: II Paper No.: ..... Section : .....

Exam Centre Mahatma Phule college of Education, Sangola

Q. Paper Code / SLR No.

SLR - CA - 5

Set No. (P/Q/R/S)-

P

Date: 05/05/2025

Time: 9 to 12

Answer Booklet Number



230022699

Affiliate:

Candidate Signature

S. P. Mali. S.V.

Junior Supervisor Name & Signature



# PUNYASHLOK AHILYADEVI HOLKAR SOLAPUR UNIVERSITY, SOLAPUR



**IMPORTANT INSTRUCTION : READ ALL THE INSTRUCTIONS CAREFULLY BEFORE FILLING THE INFORMATION.**

- This Sheet will be scanned by Computer
- USE DARK BLUE PEN for writing the Seat Number and other Codes.
- Do not make any stray marks on first page.
- Do not use copy of this sheet
- Write the answer for page no. 3 in BLUE INK PEN

## READ THE INSTRUCTION ON THE BACK SIDE

## PART-I

## STUDENT TO FILL THIS AREA FIRST

Examination : March - 2025

Branch B. Ed - I Medium Marathi

Subject Name & Code : Contemporary India And Education BED 1202

Year / Part : ..... Semester : II Paper No.: ..... Section : -

Q. Paper Code / SLR No. SLR - CA - 5 Set No. P Date 05/05/2025 Time: 9 to 12

FOR OFFICE USE ONLY								
Q. NO.	1	2	3	4	5	6	7	TOTAL
Examiner								
Moderator								
2nd Examiner								
Name & Signature	Examiner	Moderator	2nd Examiner					

Paste Sticker Only in the Box  
Barcode Number

Examiner	Moderator	2nd Examiner	Name Code & Signature	Answer Booklet Number
1 <input checked="" type="radio"/> 6 <input type="radio"/> 1 <input checked="" type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 2 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 3 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 4 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 5 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 6 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 7 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 8 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 9 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>	1 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 2 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 3 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 4 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 5 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 6 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 7 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 8 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 9 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>	5 <input type="radio"/> 1 <input type="radio"/> 1 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 2 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 3 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 4 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 5 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 6 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 7 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 8 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 9 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/> 0 <input type="radio"/>	Examiner / परिक्षक  Moderator / नियमक	CA-05-161051  Barcode 9/5/25 004156  230022699

## READ THE INSTRUCTION ON THE BACK

## PART-II

## STUDENT TO FILL THIS AREA FIRST

Examination : March - 2025 Branch B. Ed - I Medium Marathi

Seat No. in words one six one zero five one

Do not Cut on Stitching. Cut only at perforation

For Office Use

### FILL YOUR SEAT NUMBER

1 6 1 0 5 1

1	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	2	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	3	<input type="radio"/>	4	<input type="radio"/>	5	<input type="radio"/>	6	<input type="radio"/>	7	<input type="radio"/>	8	<input type="radio"/>	9	<input type="radio"/>	0	<input type="radio"/>
1	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	2	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	3	<input type="radio"/>	4	<input type="radio"/>	5	<input type="radio"/>	6	<input type="radio"/>	7	<input type="radio"/>	8	<input type="radio"/>	9	<input type="radio"/>	0	<input type="radio"/>
3	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	4	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	5	<input type="radio"/>	6	<input type="radio"/>	7	<input type="radio"/>	8	<input type="radio"/>	9	<input type="radio"/>	0	<input type="radio"/>	1	<input type="radio"/>	2	<input type="radio"/>
4	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	5	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	6	<input type="radio"/>	7	<input type="radio"/>	8	<input type="radio"/>	9	<input type="radio"/>	0	<input type="radio"/>	1	<input type="radio"/>	2	<input type="radio"/>	3	<input type="radio"/>
5	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	6	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	7	<input type="radio"/>	8	<input type="radio"/>	9	<input type="radio"/>	0	<input type="radio"/>	1	<input type="radio"/>	2	<input type="radio"/>	3	<input type="radio"/>	4	<input type="radio"/>
6	<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	7	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	8	<input type="radio"/>	9	<input type="radio"/>	0	<input type="radio"/>	1	<input type="radio"/>	2	<input type="radio"/>	3	<input type="radio"/>	4	<input type="radio"/>	5	<input type="radio"/>
7	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	8	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	9	<input type="radio"/>	0	<input type="radio"/>	1	<input type="radio"/>	2	<input type="radio"/>	3	<input type="radio"/>	4	<input type="radio"/>	5	<input type="radio"/>	6	<input type="radio"/>
8	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	9	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	0	<input type="radio"/>	1	<input type="radio"/>	2	<input type="radio"/>	3	<input type="radio"/>	4	<input type="radio"/>	5	<input type="radio"/>	6	<input type="radio"/>	7	<input type="radio"/>
9	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	0	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	1	<input type="radio"/>	2	<input type="radio"/>	3	<input type="radio"/>	4	<input type="radio"/>	5	<input type="radio"/>	6	<input type="radio"/>	7	<input type="radio"/>	8	<input type="radio"/>
0	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	1	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	2	<input type="radio"/>	3	<input type="radio"/>	4	<input type="radio"/>	5	<input type="radio"/>	6	<input type="radio"/>	7	<input type="radio"/>	8	<input type="radio"/>	9	<input type="radio"/>

Subject Name & Code : Contemporary India And Education BED 1202

Year / Part : ..... Semester: II Paper No.: ..... Section : .....

Exam Centre: Mahatma Phule College of Education, Sangola

Q. Paper Code / SLR No.

SLR - CA - 5

Set No. (P/Q/R/S)-

P

Date: 05/05/2025

Time: 9 to 12

Answer Booklet Number



230022699

Akhilesh)

Candidate Signature

S. P. Mali, S.V.  
Junior Supervisor Name & Signature

### **SPECIAL INSTRUCTIONS TO CANDIDATES**

1. Enter on the cover page of each of the answer - books, your examination / Seat number, the name of the examination the date the subject of the question paper and the language of the answer.
2. Do not write your Seat No. At any place in the answer book except in the space provided for it.
3. DO NOT REVEAL YOUR IDENTITY IN ANY FORM IN THE ANSWERS WRITTEN BY YOU OR AT ANY OTHER PART OF THE ANSWER BOOK. WRITING YOUR NUMBER OR NAME PUTTING YOUR SIGNATURE IS REVELATION OF IDENTITY, USE OF RELIGIOUS INVOCATION OR ANY WRITING THAT IS NOT RELEVANT TO THE ANSWERS. OUTSIDE OR INSIDE OF THE BODY OF THE ANSWERS WILL BE TREATED AS ATTEMPT TO REVEAL IDENTITY.
4. Margins are provided on the page. Candidate should not draw additional margins. He / She should not write anything in the margin.
5. A) Candidates are forbidden to (i) Bring any books, notes, mobile phones any electronic gadgets or scribbling papers into the examination hall (ii) Speak or communicate in any manner to other candidate, while the examination is in progress and (iii) Take with them any answer booklet written or leaving the examination hall.  
B) Candidate suspected to be guilty of any of the aforesaid acts will be allowed to write their paper only after they give an undertaking in writing that the decision of the University in respect of the reported act of unfair means is binding on them.  
C) Candidates are requested to go through the provisions of Maharashtra Act No, XXXI of 1982 i.e. An Act to provide for preventing malpractice at University Board and other specified examinations, published in the Maharashtra Government gazette dated 14th Oct. 1982. Every offence under this Act is cognizable and non-bailable.
6. Candidates should write their answers in a Legible hand. They are warned that no marks will be assigned for answers which cannot be assessed by the examiners owing to illegible handwriting.
7. Begin your answer of each question on a new page for each answer write the corresponding question number in the margin. Use the paper judiciously. Do not waste the pages. Write on both side of the pages of the answer book.
8. This answer book contains 18 pages excluding the cover page. Therefore the students are requested to answer within these pages only.
9. Supplement pages / Additional answer book will not be provided.
10. Use only **Blue ink Ball point pen** to shade the bubbles.
  
11. As per the sample shown below Write your Seat No. & fill the circles accordingly using **Blue ink ball pen** for e.g. If the Student's Seat No. is 123456 write in figures in the square boxes and fill the circles as shown in the box.
12. Write the respective Set.No. (P/Q/R/S) that you are solving on Cover Page on Part-I Main Slip and Part-III Code Slip and on Third Page of Answer book.
13. If Candidate does not writes their respective Set No. i.e P/Q/R/S, then assesment shall be done as per Set No. P.
14. If Candidate writes multiple answer of MCQ then such answer of MCQ will not be considered and student will get zero marks for it.
15. Write the objective type questions on Page No. 3 only.N.B. : A candidate who disobeys any instruction issued by the Centre incharge / Centre observer / Senior / Junior Supervisor or who is guilty or rude or disobedient is liable for disciplinary action to be taken against him / her by the University.

<b>FILL YOUR SEAT NUMBER</b>					
1	2	3	4	5	6
<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>
<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>				
<input type="radio"/>					
<input type="radio"/>					
<input type="radio"/>					
<input type="radio"/>					
<input type="radio"/>					



Q. No.

Examiner

Moderator

a <input type="text"/>	+ <input type="text"/>	b <input type="text"/>	+ <input type="text"/>	c <input type="text"/>	+ <input type="text"/>	d <input type="text"/>	+ <input type="text"/>	e <input type="text"/>	= <input type="text"/>

Set No.: P/Q/R/S

Answer Objective  
Questions only here

1.  1.

→ 1) **ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମୁଦ୍ଦିଷ୍ଟ୍ୟାର - ୨୦୧୨-୧୩**

→ 2) **ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଇଂରୀୟୀ - ୨୦୮୬**

→ 3) **ଅଜ୍ଞାନଗୋପନୀୟାଳୀ**

→ 4) **ଶ୍ରୀ ସାମାଜିକ, ଆର୍ଥିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ସାମାଜିକ ପ୍ରକାଶକ ସୋଲାପୂର ବିଦ୍ୟାପୀଠ**

→ 5) **ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଫର୍ମ୍ୟୁଲେସନ୍**

→ 6) **ସମାଜ**



पुर्णेश्वर अहिल्यादेवी होळकर  
सोलापूर विद्यापीठ

Q. No. [ ]

Examiner  $a + b + c + d + e =$   
Moderator  $[ ] + [ ] + [ ] + [ ] + [ ] =$

4



पुर्णेश्वर अहिल्यादेवी होळकर  
सोलापूर विद्यापीठ

Q. No. [ ]

Examiner  $a + b + c + d + e =$   
Moderator  $[ ] + [ ] + [ ] + [ ] + [ ] =$

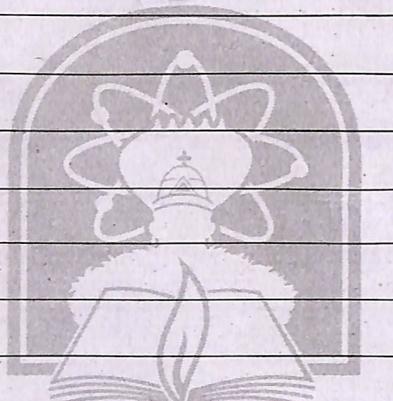
5

7)  $\rightarrow$  उ) परीलं सर्व.

8)  $\rightarrow$  ऊ) बहुउद्देशीय.

9)  $\rightarrow$  कु) ८ (आठ)

10)  $\rightarrow$  ऊ) स्वातन्त्र्याचा.



पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर  
सोलापूर विद्यापीठ

॥ विद्यया संपत्रता ॥

प्र 2.

- 1) शिक्षानं हक्क आधिनियम 2009 श्वविश्वर वर्णन.
- भारतीय साविधानात दिलेल्या कायमाकुसार भारतातील प्रत्येक नागरिकास शिक्षानं घेऊयाचा व देऊयाचा आधिकार आहे.
  - भारतातील कोणताही नागरिक आपासून वंचित न राहता भवाना शमानं शिक्षणाच्या आधिकार आहे.
  - कोंबडी आयोग, राष्ट्राकृष्णन आयोग व मुद्रालिंगार आयोग या आयोगांनी फक्त माझ्यामिक व उच्च शिक्षणावद्दल घोरणे मांडली.
  - त्यामध्ये प्रायमिक शिक्षणावर भर ने देता उच्च व माझ्यामिक शिक्षणावर भर दिला गेला.
  - ५ ते १५ वर्षांच्या वयातील विद्यार्थ्यांना विनाशकुल व सक्तीचे शिक्षानं द्यावे गरजेचे आहे.
  - तसेच प्रायमिक शिक्षानं हे माझ्यामिक व उच्च शिक्षणाच्या पाया आहे. प्रायमिक शिक्षानं घेतल्याशिवाय विद्यार्थी पुढील शिक्षानं घेऊन शक्त नाही.
  - कृष्णन या शष्ठीय शिक्षानं हक्क आधिनियम 2009 ने प्रायमिक शिक्षणाची सुलवात ५ एप्रिल 2009 पासून सुरु केला.

### उद्दीप्त्ये -

- भारतातील प्रत्येक नागरिकास शिक्षणाचा आधिकार मिळवून देणे.
- ५ ते १५ वर्षांच्या मुलांना सक्तीचे शिक्षानं देणे.
- फिमान वाचन, लेखन व कलाकृतीची विकास करणा.



Q. No.

Examiner  +  +  +  +  =   
Moderator  +  +  +  +  =

6

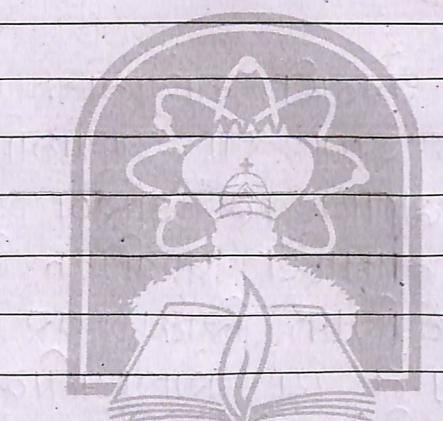


Q. No.

Examiner  +  +  +  +  =   
Moderator  +  +  +  +  =

7

- 3) बालकोंचा सर्वांगीचा विकास करणे.
- 4) त्यास सामाजिक तसेच वैज्ञानिक दृष्टिकोन प्राप्त करणा देणे.
- 5) अछूताशक्तमोत्तर्मात्र विषयांशीवाय इतर विषय व्यापेत.
- 6) बालकोंचा बोक्तुव्यिक, शारसिक, मानसिक विकास करणे.

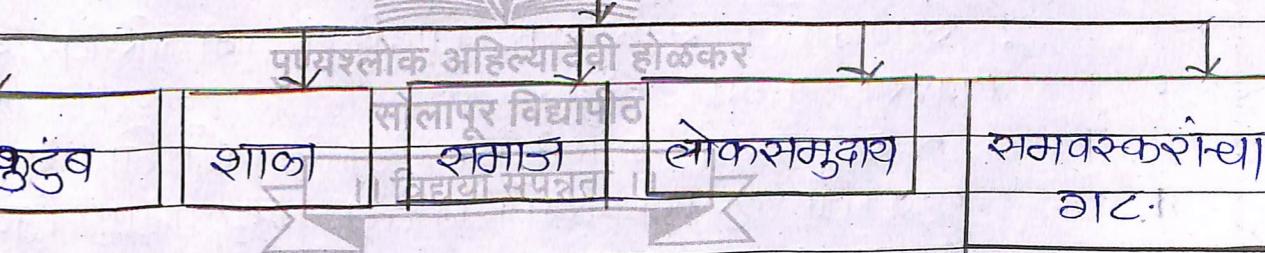


पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर  
सोलापूर विद्यापीठ  
।। विद्याया संपत्रता ॥

## 2) सामाजिकीकरण प्रक्रियेत शाकेदी भूमिका

- मागूस हा समाजीशिव प्राणी आहे तो समाजात राहतो. तसेच आपल्या भारत देश, विविधतेने नटलेला आहे. व्यामध्ये विवेध, जाती, धर्म, पंथ, आधा, बोक्ती असणारे लोक आहेत. र्हर्वामध्ये एकता आहे.
- व्यक्ती आपल्या सभोवतान्वया प्रकृतीतून तसेच वातावरणातून, अनेक गोष्टी शिकतो व त्यांचा परिणाम त्याव्यावर होते.
- व्यक्तीपर सामाजिककरणाच्या घुप परिणाम होते.

व्यक्तीव्या सामाजिकर-  
णावर परिणाम करणारे  
घटक.



- सामाजिकरणावर परिणाम करणारे कुडुंब, शाळा, समाज, लोकसमुदाय, समवेशकरणाच्या घट इ. समावेश होते.
- त्यामध्ये मुख नन्माळा आव्याहनेतर सर्वात प्रथम त्याचा कुडुंबातील व्यक्तीशी अंपकू येते.
- कुडुंबामध्ये त्याचा विवेध प्रकार विकास होते.
- जसे कुडुंबामध्ये मुख रोगायता शिकते, बोव्यायता शिकते, चालायता शिकते, उमे राहायता शिकते व्यक्ती ओळखायला शिकते.
- १ ते ५ पर्यं हे कुडुंबाच्या सांगिष्यात जाते.

Q. No.  
[ ]

Examiner  +  +  +  +  =   
 Moderator  +  +  +  +  =

8

Q. No.  
[ ]

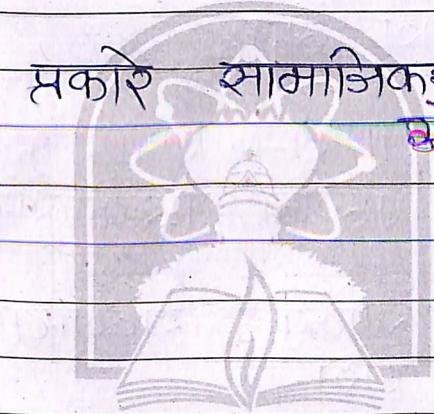
Examiner  +  +  +  +  =   
 Moderator  +  +  +  +  =

9

## सामाजिकीकरणात शाळेची भूमिका -

- कुळंबानंतर बालकांच्या शाळेशी संपर्क येतो हा दुसरा एप्पा जिये त्याबा ज्ञान मिळते.
- शाळेमुळे बालकांच्या भर्वांचींगी विकास होण्यास शुल्कवात होते.
- शाळा हे ज्ञानाचे मंदिर असल्यामुळे बालकावर इतर वाईट गोष्टींच्या परिणाम छेत्र नाही.
- शाळेमहेये विद्यार्थ्यांना विहीनी प्रवाणी तसेच अक्षरांची प्रश्नांची ओळख कराने दिली जाते.
- शाळा हे व्यक्तीमा भगाजागड्या एक योग्य माणूस प्रत्याये व्यक्तीमत्त्व सुधारते.
- शाळेमहेये आसानाच्या शेकाऱ्यांक साहित्याच्या कसुन्या वापर विद्यार्थ्यांच्या छोदाविधाक क्षमता वाढवित्या - सही होतो.
- शाळेमहेये शारिरिक, बोद्धाविधाक, मानसिक, या छाटकोंच्या विकास केला जातो. लापर विनापीठ
- ○ येकांच्या आयोजनामुळे व्यक्तीची नेतृत्व क्षुणाची तसेच व्यक्तिमत्त्व क्षुणाच्या विकास होण्यास मदत होते.
- शाळेतील आर्यासंक्रमामुळे जगातील, भगाजातील विविध घटकांच्या अरथास फरता येतो.
- तसेच ऐसानिक दृष्टिकोन प्रयोग वोच्या विकास होतो.
- भाषांच्ये प्रकार वोच्यी ओळख कराने दिली जाते.
- सांस्कृतिक व सामाजिक कार्यामुळे विविधतेची ओळख होते.
- शाळेमहेये आपणा भगाजाशी काहितरी देणे लागतो ही भावना निर्माण केली जाते.

- शाळेतील परिपावामुळे शाळगीत, प्रतिज्ञा, संविधान यांमुळे विद्यार्थ्यांमध्ये राष्ट्राशी असल्याले नाते व एकात्मता जागृत ठेवण्याची काय होतात.
- शाळा हे विद्यार्थ्यांवर संरक्षार करणार तसेच शमाजात आपणा कसे पावरव्हे पाहिजे याची शिकवण देत.
- छात्रा स्तकार सामाजिकरणात शाळेची भूमिका भासू



पूर्णश्लोक अहिल्यादेवी होळकर  
सोलापूर विद्यापीठ

→ विद्याया संपन्नता →



Q. No.

Examiner

a	b	c	d	e	=

Moderator

10



Q. No.

Examiner

a	b	c	d	e	=

Moderator

11

प्र. 3.

### २) महायान्ह ओजना योजनेची प्रैशिष्ट्ये.

- भारतातील लोक हे आधिपास्तुन आर्थिक परिस्थितीने घ्रास्त होते. तसेच अन्नाचा आधिक तुट्यडा.
- भारतातील असरेल्या ग्रिंडरमुळे विद्यार्थ्यांच्या अन्नाची गेरसोय होते.
- पालकांच्या रेजगारामुळे काही विद्यार्थ्यांना एकवेळ्ये जेवण म्हणजे मुश्कील्याच्यि होते.
- यामुळे शाकेकडे येण्याचा तसेच शिकायाचा कल कमी होत आसे.

पुण्यश्लोक, अहित्यादेवी होकर

- शाकेतील मुखाचा शाकेकड ओढ निर्माण क्वापी स्वत्याकृत्या आरोक्याशाणी किमान एक वेळ्ये जेवणा विद्यार्थ्यांना भिकोये थासाणी आरतीय शिक्षण आयोगांनी यावर पिंचार कराने महायान्ह ओजनाची योजना राबवण्यात आली.

- महायान्ह ओजनाची ही योजना सर्वप्रथम मदासु मह्ये झुलु झाली हक्क हक्क विद्यार्थ्यांना शाकेची ओढ लागावी थासाणी ताभिक्काढ या राज्यावेक्षणील महायान्ह ओजनाची योजना राबवली.

- महायान्हे ओजन तृष्णाजे दुपार्ये जेवणा यामुळे पालकपर्गी विद्यार्थ्यांना शाकेस दाखवल कल भागली वात्र रेजगारी कमी झाली.

महायान्ह ओजना ही योजना शब्दिताना व्या व्या राज्यात जे पिकते ते फके, कड्डाव्ये ताब्दु राशन हे सर्व सरकारी मालमत्तेच्या शर्दीतुन आणले जाते.

- महायान्ह ओजनाच्या सर्व शर्दी शासन करते विद्यार्थ्यांना हे ओजन विनाशक मिळते.

- विद्यार्थ्यांनी सकाळी इव्यामह्ये आजी पोळी आणली तरी दुपार्या जेवणात शाळमाह्ये केलेला आहार दिला जातो.

- या योजनेमुळे गरिब व मागासलेल्या विद्यार्थ्यांचे पोट आसन शिळ्हाणाची भंडी पाढवता येते.

### महायान्ह ओजनाची प्रैशिष्ट्ये -

सोलापुर विद्यापीठ

१) गरिब व आर्थिक दृष्ट्या कमी आसान्या विद्यार्थ्यांना। वेळ्ये ओजन मिळते.

२) विद्यार्थ्यांच्या शारिरिक घटकोचा विकास करणे.

३) विद्यार्थ्यांना योव्य आहार देवून त्यांचे आरोग्य निरोगी ठेवणे.

४) महायान्हे ओजन योजनेमुळे विद्यार्थ्यांच्या शाकेकडे येण्याचा व शिकायाचा कल वाढला.

५) विद्यार्थ्यांना पालकासोबत रेजगारी साणी जोवे भागत पण महायान्ह ओजन योजनेमुळे हे शोकुन मत्योकाळा शिकायाची संभी प्राप्त शाळा.



पुण्यसोल आदिप्रकाश ट्रस्ट

सोलापूर विद्यापीठ

॥ विषय संपत्ता ॥

Q. No.

--

Examiner

a	b	c	d	e	=
[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]

Moderator

a	b	c	d	e	=
[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]

12



पुण्यसोल आदिप्रकाश ट्रस्ट

सोलापूर विद्यापीठ

॥ विषय संपत्ता ॥

Q. No.

--

Examiner

a	b	c	d	e	=
[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]

Moderator

a	b	c	d	e	=
[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]

13

6) विद्यार्थ्यांना योगव्या गोष्टीची शवध भावावे जसे मध्यान्ह भोजनेच्या पेणी रव पिद्यार्थ्यांनी एका रांगत येऊन एक डबा हेअने टेब्लवर वसावे.

7) मध्यान्ह भोजन योजनेसाठी जेवण बनविण्यासाठी एक शवयंपाकी योची निवड करव्यात आवी योचे पेतण देखील शासनाकळून हाते.

8) भोजन बनविण्यासाठी शोकेमध्ये एक शवतंत्र किंवा शोळ तार तयार करव्यात आवे.

9) या भोजनामध्ये विद्यार्थ्यांना कैलरिज, किटीमहा युक्त स्ट्रिंग असणारे अन्न शिंजळून दिली जातात.

10) विद्यार्थ्यांना सफर साहार दिला जातो.

सोलापूर विद्यापीठ

अशा प्रकारे मध्यान्ह भोजन योजनेमुळे गरिब विद्यार्थ्यांना योव्य आहार मिळत जोहे

प्र 4.

→ 1)

### प्रस्तावना -

आपला भारत देश हा विविधतेने नटलेला आहे. भारत देशामध्ये विविधता आहे. विविध भाषा बोलणारे, विविध धर्म, जात, पंथ, असणारे लोक आहेत. विविध प्रकारचे पश्च व्यालणारे अिक्कु लोक आहेत.

- समाजामध्ये आपण राहतो तेहा आपला संपर्क अनेक व्यक्तीशी होतो त्योच्या मध्ये कुही ना काही पेगलेपण असेते यासाच्य सामाजिक भिन्नता असे महानतात.

- भारतामध्ये विविधता आढळत असली तरी योजील लोक एकता पृष्ठ एकात्मता या विद्याराने राहातात.

सोलापूर विद्यापीठ

- समाजामध्ये आपण पावरताबा कोणत्याही प्रकारे जात, धर्म, पंथ योचा किंवा न करता एकात्मतेनी भावना असली पाहिजे.

- ओतिक, राजकीय, जातीय, धर्मीय, शैक्षणिक भाषिक अशा वेगवेगळे पणा समाजामध्ये आढळतो त्यासाच्य सामाजिक भिन्नता किंवा सामाजिक विविधता असे महानतो.

- भारतीय संविधानामध्ये सुदृढा विविधतेमध्ये एकता व एकात्मता राखण्याचे आशावासन दिले गेले आहे.

Q. No.  
[ ]Examiner  
[ ]

$$a + b + c + d + e = [ ]$$

Moderator  
[ ]

$$a + b + c + d + e = [ ]$$

14

Q. No.  
[ ]Examiner  
[ ]

$$a + b + c + d + e = [ ]$$

Moderator  
[ ]

$$a + b + c + d + e = [ ]$$

15

### सामाजिक विविधतेचे

स्तर

ौतिक भिन्नता	भाषिक भिन्नता	जातीय भिन्नता	जमातीय भिन्नता	धार्मिक भिन्नता
व्यावसायिक भिन्नता	सांस्कृतिक भिन्नता	शैक्षणिक भिन्नता		

### \* सामाजिक भिन्नतेचे स्तर

पृथ्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर

१) भोगोलिक भिन्नता लापूर विद्यापीठ

भारत देश विविधतेचे नटलेला आहे, प्राकृतिक स्थठनांमध्ये देखील त्यामध्ये भिन्नता आहे. जसे हिमालय, पर्वत, वाळवट, संग्रोल भाग, पठारी प्रदेश, वर्णाव्यादित मुद्देश, भाग, पर्जन्य छायेच्या प्रदेश, उष्णकटीबंधीय मुद्देश भाग, समुद्रकिनाऱ्यावरिला भाग आणि भोगोलिक भिन्नता आढळते.

### २) भाषिक भिन्नता -

भारतामध्ये विविध भाषा वैभवत्या आतात ज्ञासे मराठी, कुंजराती, कन्नड, इंग्रजी, हिंदू, पंजाबी, उड्डू या सर्व भाषा त्यात्या राज्यामध्ये वैसांख्या ज्ञातात. पठा ज्ञापत्या आपली शब्दभाषा हिंदी आहे

आशी विविध भाषा वैभवारे लोक राहतोत.

### ३) जातीय भिन्नता -

आपल्या समाजामध्ये विविध जाती आहेत तसेच त्योची पोट जात देखील आढळते.

### ४) जमातीय भिन्नता -

आपल्या भारतामध्ये विविध प्रकारच्या भटक्या जमाती आढळतात. जसे आदिवासी आदिवासी जमातीमध्ये देखील प्रकार आढळून येतात.

### ५) धार्मिक भिन्नता -

भारतामध्ये विविध प्रकारची धार्मिक स्थळे प धर्माचे होळकर आहेत. विविध देव केवतोची आराहणा करी जाते.

### ६) व्यावसायिक भिन्नता -

आपल्या राज्याकुसार व्यवसाय आसतात जसे समुद्रकिनाऱी मरुत्तम्य व्यवसाय, शेतीच्या ठिकाणी धान्य, आघुनिक येतात आसेल त अभियांत्रिकी कोत जासे व्यावसायिक भिन्नता आढळते.

### ७) शैक्षणिक भिन्नता -

आपल्या भावडीकुसार जे कोत ह्ये जाहे त्या कोतात शिवत: जागो त्यामध्ये श्वातंत्र्य आसत्यावृत्ते आपला आवडीकुसार शिहाण घेऊ शकतो.



पुण्यशालक अहित्यादवी होळकर

सोलापूर विद्यापीठ

॥ विद्यया संप्रवता ॥

Q. No.

Examiner

$$\boxed{a} + \boxed{b} + \boxed{c} + \boxed{d} + \boxed{e} = \boxed{\quad}$$

Moderator

$$\boxed{a} + \boxed{b} + \boxed{c} + \boxed{d} + \boxed{e} = \boxed{\quad}$$

16



पुण्यशालक अहित्यादवी होळकर

सोलापूर विद्यापीठ

॥ विद्यया संप्रवता ॥

Q. No.

Examiner

$$\boxed{a} + \boxed{b} + \boxed{c} + \boxed{d} + \boxed{e} = \boxed{\quad}$$

Moderator

$$\boxed{a} + \boxed{b} + \boxed{c} + \boxed{d} + \boxed{e} = \boxed{\quad}$$

17

### ④ सांस्कृतिक भिन्नता -

भारतामध्ये प्रिविधि प्रकाराचे सण १ सांस्कृतिक कायफ्रम साजरे केले जातात. महाराष्ट्र- शुनिपाढ्या, आशा प्रकार प्रिविधि सणा- मध्ये भिन्नता आढळते.

आशा प्रकार सामाजिक भिन्नतेमध्ये आपण प्रिविधि स्तर सोऽक्षु शकतो.

पुण्यशालक अहित्यादवी होळकर  
सोलापूर विद्यापीठ

॥ विद्यया संप्रवता ॥

प्र. ५-

2)

### भारतीय राज्याधिकरणीय प्रास्ताविका

आरही भारताचे सोक, भारताचे एक सोरभोम समाजवादी धर्मठिरपेठा लोकशाही गणराज्य घडीविठ्याचा प योग्या सर्व नागरिकोऱः सामाजिक आर्थिक प राजकौतिक व्याच प उपासना दर्जाची प संघीची समानता निश्चितपूर्ण प्राप्त करान देव्याच्या प व्या ह सर्वोमध्ये एकता प एकात्मता निमीय फूर्झाचा व्यक्तीची प्रतिष्ठा प एकता प एकत्रित करून पुर्वक ठिर्णीर करान आमच्या संविधान समि. छ समेत भाज दिनाक २६ नोव्हेंबर १९४९ रोजी या दिवारे हे संविधान ओँगीकृत अद्यिगिर्यामित करून करान रप्तः प्रत आर्पण करीत आहात.

भारतीय राज्याधिकरणमध्ये संविधानात दिलेल्या मूलभूत अधिकार प मूलभूत कर्तव्य प मूलभूत तत्प यांची माहिती दिली आहे.

भारताचे संविधान हे भारतरत्न प भारतीय धर्मठिर शिष्यकार डॉ. बाबासाहेब ओंबेडकर योनी निहिती आहे.



पुण्यशत्रु अहिन्द्यादेवी होळकर

जोलापूर विद्यापीठ

॥ विद्या संपन्नता ॥

Q. No.

Examiner

$$\begin{array}{c} a \\ \boxed{\phantom{0}} + \boxed{\phantom{0}} + \boxed{\phantom{0}} + \boxed{\phantom{0}} + \boxed{\phantom{0}} = \boxed{\phantom{0}} \end{array}$$

Moderator

$$\begin{array}{c} a \\ \boxed{\phantom{0}} + \boxed{\phantom{0}} + \boxed{\phantom{0}} + \boxed{\phantom{0}} + \boxed{\phantom{0}} = \boxed{\phantom{0}} \end{array}$$

18



पुण्यशत्रु अहिन्द्यादेवी होळकर

जोलापूर विद्यापीठ

॥ विद्या संपन्नता ॥

Q. No.

Examiner

$$\begin{array}{c} a \\ \boxed{\phantom{0}} + \boxed{\phantom{0}} + \boxed{\phantom{0}} + \boxed{\phantom{0}} + \boxed{\phantom{0}} = \boxed{\phantom{0}} \end{array}$$

Moderator

$$\begin{array}{c} a \\ \boxed{\phantom{0}} + \boxed{\phantom{0}} + \boxed{\phantom{0}} + \boxed{\phantom{0}} + \boxed{\phantom{0}} = \boxed{\phantom{0}} \end{array}$$

19

## संविधान

मूलभूत  
आधिकार

मूलभूत  
कर्तव्य

मूलभूत  
तत्वे

### मूलभूत कर्तव्ये -

१) संविधाने आदेशाचे पालन व शास्त्रधर्म, राष्ट्रगीत याचे आदर.

→ या कर्तव्यामध्ये असे सोंगितले आहे की सर्वांतमध्ये एकता व एकात्मता म्हणून आवश्यक आहे त्यासाठी एक राष्ट्रगीत एक शास्त्रधर्म असावा गरजेच्यामध्ये आहे त्याचा आदर करणे आपले कर्तव्य आहे.

२) सामाजिक एकता व एकात्मता टिकवणे.

शाळा, महाविद्यालयामध्ये शास्त्रोमध्ये असावारे एकात्मी भावना विद्यार्थ्यांमध्ये सजवणे

३) धार्मिक एकता असावे भावे कोळ्याच्या धर्माची निंदा न करणे. त्यामध्ये सामिल होणा.

४) ● शासकीय व सार्वजनिक कर्तव्याची काळजी घेणे त्याचे महत्व सोबते.

५) मदतीची भावना असावा.

६) समाजातीची भावना असावा.

७) राष्ट्रीय सेवेसाठी भजा राहणे.

यासाठी आपल्या इतिहास जागृत शास्त्राविषयी त्रैम असावे सोसकृतिक नात्य प्रस्थापित करणे.

अशा प्रकारे भारतीय राज्याद्वाऱे त मूलभूत कर्तव्ये आहेत.

पुण्यशत्रु अहिन्द्यादेवी होळकर

जोलापूर विद्यापीठ

॥ विद्या संपन्नता ॥



पुस्तकालय अकादमी देवी  
सोलापूर विद्यापीठ  
॥ विद्या संप्रदान ॥

Q. No.

Examiner  
Moderator

a	b	c	d	e	=

20



पुस्तकालय अकादमी देवी  
सोलापूर विद्यापीठ  
॥ विद्या संप्रदान ॥

Q. No.

Examiner  
Moderator

a	b	c	d	e	=

21

प्र. ६.

१) तिथाषा शृतः

→ पिद्यार्थ्यांना शिक्षणामध्ये विविध भाषा, शिक्षण-व्यासानि कोठारी आयोगांने तिथाषा शृत मोडले.

तिथाषा शृतामध्ये योंचा समोवेश होतो.

- ① प्राथमिक भाषा
- ② द्वितीय भाषा
- ③ तृतीय भाषा

① प्राथमिक भाषा - मराठी.

प्राथमिक भाषा महाराजे मराठी यांमध्ये विविध व्याकरणाचा घटक रघुर, रघुरादी यादा समोवेश आहे.

• मराठी भाषा ही संस्कृत भाषेपासून जन्मलेली आहे त्यावर अनेक गोष्टींचा प्रभाव आहे.

• विद्यार्थ्यांना सर्वप्रथम शिक्षण हे मातृभाषेतून घ्यावे असे सोबत्यात आज आहे.

• मराठी ही आपली राज्यभाषा आहे.

② द्वितीय भाषा - हिंदी.

द्वितीय भाषा महाराजे हिंदी होय.

• विद्यार्थ्यांना शाळेथ पातकीवर हिंदी विषय शिकायाई आहे.

• हिंदी ही आपली राष्ट्रभाषा आहे

• दुर्देवांगे हिंदी अशी राष्ट्रभाषा असली तरी

आपण कोणीही त्याचा उ पापर करत नाही. त्याचा पापर व आमी भाषेचा विकास होणे गरजेचे आहे.

• मराठी भाषेप्रमाणेच हिंदी ही भाषादेणील संस्कृत पास्तुल जन्मलेली आहे संस्कृताचे काही शब्द हे हिंदीमध्ये पापरले जातात.

③ तृतीय भाषा - इंग्रजी

• र्वतंत्यपूर्व काळात शिक्षण योजना श्रिटिश शजवटीने सुझ केली तेहा इंग्रजी हा विषय आला.

• इंग्रजी भाषा देणील अर्थासंक्रमात असेठी गरजेचे झाले आहे.

• आष्टुनिकरणामुळे इंग्रजी भाषेची गरज आस्त आस्त आहे.

त्यामुळे विद्यार्थ्यांना इंग्रजी हा विषय तृतीय विषय म्हणुन अर्थासंक्रमामध्ये घेव्यात आला.

• तिथाषा शृताचा पापर कराव भाषेचे ज्ञान वाढविऱ्याच मदत होते व्यक्त व्याकरणातील ओळी समजतात.

अक्षरांचे ज्ञान पावते.



पुस्तकालय  
सोलापूर विद्यालय  
॥ विद्या संपदात ॥

Q. No.

Examiner

a	b	c	d	e	=
[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]

Moderator

22



पुस्तकालय  
सोलापूर विद्यालय  
॥ विद्या संपदात ॥

Q. No.

Examiner

a	b	c	d	e	=
[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]

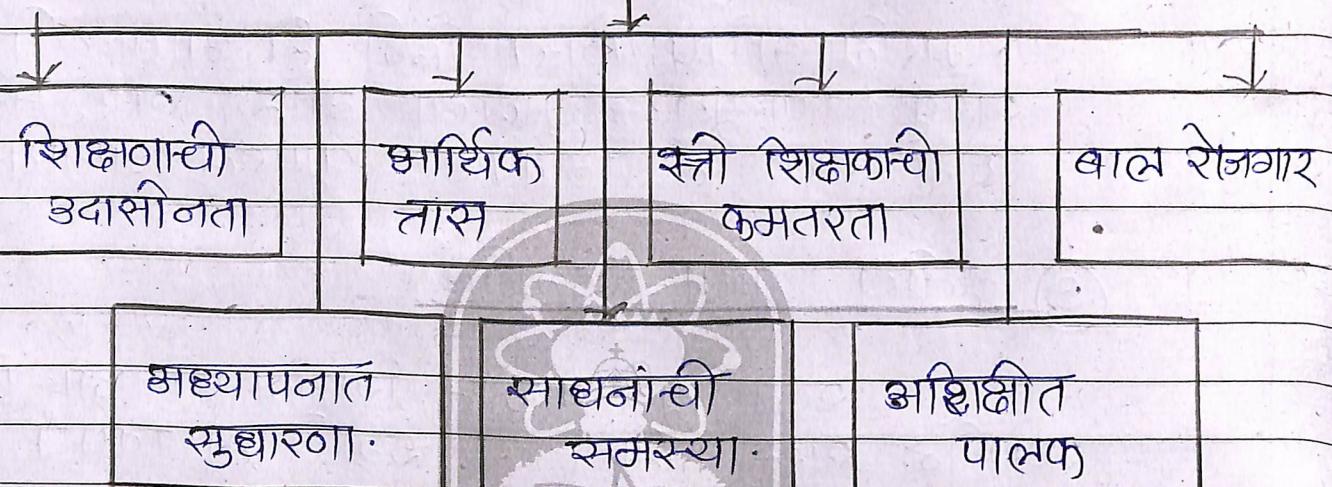
Moderator

23

प्र० ५.

२)

### शिक्षणाचे सापेतीकरण



#### ① शिक्षणाची उदासीनता -

अनेक पेळा भोटिक सोयीमुळे शिक्षा न घेणे, शिक्षणाची अफुरी माहिती यांच्ये शिक्षणाची उदासीनता तसेच नाराजी गिर्मांग सेते

#### ② आर्थिक तास -

विविध प्रकारे बोक इसतात की घनहीन प घानवाढा, गरिब प आर्थिक हृष्ट्या सहाय वास्तवोर पालक विद्यार्थ्यांस सोकेत पाठवत नाहीत शाळ्यांच्या पेक्षा खेळता येणार नाही महिने शिक्षण शोबापितात.

#### ③ स्त्री शिक्षाकाळी क्रमतरता -

आतिशय कुर्गम ठोऱाशाळ भागात स्त्री शिक्षाकृ वास्तवात यांमुळे मुझीना होणाऱ्या समर्थ्या सोगळ्याच्या माग वास्तव्यामुळे मुझी

शाळेत आव्याचे ठाकात रोजगार करतात

#### ५) बाल रोजगार -

घरची परिस्थिती वास्तव्याने पालक बालकोंना शोबत रोजगारावर ठोतात यांच्ये शिक्षणापासून बालक व वाचित राहतो.

#### ६) अशिक्षित पालक / गिरकळ -

पालक यांचे शिक्षणामुळे त्योना शिक्षणाचे महत्त्व माहित वास्तव्यामुळे पालक देणील तीच शिक्षणां दिली जाते. कृप मुळे शाळेपासून लोब राहतात.

#### ७) विद्यार्थी भविष्याची समर्थ्या -

दुर्गम भागात वाहनोची तसेच शोकांगीक साहित्य न मिळव्याच्या समर्थ्या ओसतात यामुळे विद्यार्थी शायीमुळे शिक्षणांनंतर फुके शिकत नाहीत.

#### ८) शिक्षक प्रशिक्षण - अध्यापनात सुधारणा -

विद्यार्थींसोबत समजून सेजाते न वागव्याच्या प्रत्येकपेकी रागव्याच्या योग्यांमध्ये शोकेविघ्नी नकारात्मकता पाढते अध्यापन नीट वास्तव्याच्या शिक्कण्याच्या रस राहत नाही.



मुम्बई विश्वविद्यालय

सोलापूर विद्यालय

॥ विद्या रहस्यम् ॥

Q. No.

Examiner  
Moderator

a	b	c	d	e	=



Q. No.

Examiner  
Moderator

a	b	c	d	e	=

25

24

प्र.

८.

५)

→ राष्ट्रीय अध्यासक्रम आराञ्जडा (NCF 2005)

जागतिक करणामुळे होणारे बदल  
जागतिक व्यवस्था, अवस्था शिक्षणातील होणारे  
बदल हे सहज करता येत नाही.

यासाठी अंगेक पर्णाचा अध्यासक्रम  
अध्यासावा भागतो. राष्ट्रीय घोरण १९४६ च्या  
आध्यासक्रम पाहुन संसदेतीले राष्ट्रीय  
अध्यासक्रम आराञ्जडा २००५ तशार करा.

### राष्ट्रीय अध्यासक्रम आराञ्जडा

पुण्यश्लोक आहेत्यादवी होळकर

समितीचा हृषिकोठा	ज्ञान व विद्यापीठ	आकलन व अध्यापन	अध्यासक्रम
समितीचा हृषिकोठा	ज्ञान व विद्यापीठ	आकलन व अध्यापन	अध्यासक्रम

१) समितीचा हृषिकोठा:

① ज्ञानाचे नोंदे जीवनाशी.

ज्ञानामुळे जीवन आधिक सुंदर  
होते विद्यार्थ्यांना याचे महत्व सीध्यां.

② घोकंपटीपस्तुन स्कूका-

विद्यार्थ्यांच्या उक्कामह्ये  
फक्त माहिती भरावे हे उद्देश नसावे योगा.  
अवृभावाकून शिक्षान घेता यावे.

३) परिषिकोठा प्रकार भूव्याचीक विद्यार्थ्यांना समजेत असा  
विद्यार्थ्यांना संपूर्ण पर्णाचा अध्यास  
त ज्ञान्यांतर होणाऱ्या पाणीक परिषिकोठ अनुल्लिंग  
करू बघे त्याना सेही द्यावी.

४) पुस्तककेंद्री नसावे -

शिक्षण पाठ्यपुस्तककेंद्री  
नसुन त्यामध्ये अनुभव असावेत.

### २) ज्ञान - आध्यापन -

① विद्यार्थीकेंद्रीत शिक्षण -

विद्यार्थ्यांच्या बाजूने विद्यार करान  
त्योच्या आवडीनुसार शिक्षण देऊ.

सोलापूर विद्यापीठ

३) आकलन व ज्ञान -

१) समजो - कृती व ज्ञान आत्मसात करूना.

२) संदर्भ - दिलेली माहिती जागून घेऊ.

४) अध्यासक्रम -

१) भाषिक ज्ञान - भाषांच्ये डपयोग अध्यासक्रमात.

२) भागिती ज्ञान - भंकगठिती ओळणा.

३) पिज्ञान ज्ञान - ओतिक विज्ञान, रासायनिक.

जीवशास्त्र योवद्वदल, नैसर्गिक  
माहिती.



पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर  
सोलापूर विद्यापीठ

Q. No.

Examiner

a	b	c	d	e	=

a	b	c	d	e	=

26



पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर  
सोलापूर विद्यापीठ

Q. No.

Examiner

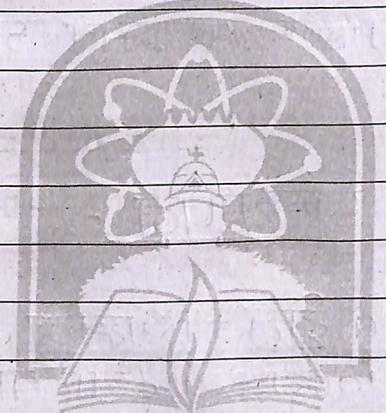
a	b	c	d	e	=

a	b	c	d	e	=

27

- (1) शारिरिक शिक्षण - शारिरिक क्षेयाभ माहिती
- (2) कला शिक्षण - चित्रकला, विषयी ज्ञान
- (3) हस्त कला शिक्षण - हातापाखून बनाविलेल्या परतु
- (4) आरोग्य शिक्षण - आरोग्यविधायक माहिती
- (5) सामाजिक शिक्षण - समाजाची इतिहासाची माहिती
- (6) भूगोल - भौगोलिक रचना माहिती



पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर  
सोलापूर विद्यापीठ

।। विद्यासंप्रता ॥

5) → मुळ चा शिक्षिता • आरतीतीव बोकोच्या समस्या  
सोजपिव्यासाठी त्यापर समस्यापर उपाययोजना  
करव्यासाठी विविश सरकाराचे एक समिती  
स्थापन करूनया गिणाय घेतला

यावर भारतीय विद्वानोंशी चर्चा केली  
या समितीची समापती व्यार्क्स मुळ

असल्याचे ह्या या ला मुळ्या शिक्षिता असे  
म्हणतात.

① शिक्षणाची जबाबदारी - यामध्ये शिक्षणाची जबाबदारी  
ही पूर्णपणे विविश सरकारकडे आहे असे  
शिक्षितामध्ये दिले.

② शिक्षणाचे माष्यम - भारतीयामध्ये इंग्रजी व फारसी  
आणोचा उद्यो फरव्यासाठी इंग्रजी आणा  
अष्ट्यासकूमात दिली.

③ अष्यापन सुधारणा - अष्यापन लेटिनिके व  
रोमाना समजेते असे असावे लोखा आणा  
असाव्यात.



Q. No.

Examiner

$$\begin{array}{c} a \\ \hline b \\ + \\ c \\ + \\ d \\ + \\ e \\ = \end{array}$$

Moderator

$$\begin{array}{c} a \\ \hline b \\ + \\ c \\ + \\ d \\ + \\ e \\ = \end{array}$$

28



Q. No.

Examiner

$$\begin{array}{c} a \\ \hline b \\ + \\ c \\ + \\ d \\ + \\ e \\ = \end{array}$$

Moderator

$$\begin{array}{c} a \\ \hline b \\ + \\ c \\ + \\ d \\ + \\ e \\ = \end{array}$$

29

(4) शिक्षाकार्यी गुणवत्ता

शिक्षक हा संपूर्ण असला  
घाहिजे शिक्षाकार्या गुणवल्लवर् विद्यार्थ्यांची  
गुणवत्ता असेते..

(5) शिक्षणाच्या संघी

विविध प्रकारे जाती घर्मि  
ठा पाणी शर्वांग शिक्षणाच्या संघी केव्यात यावा

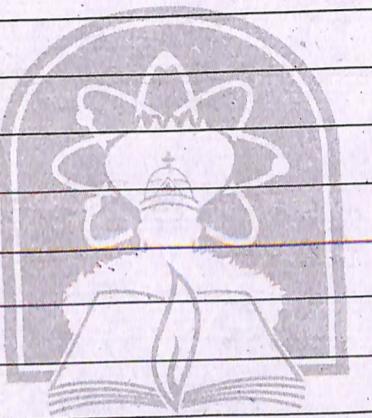
(6) शिक्षणाची हयोगी

- १) भारतीयोंना शिक्षणान्ये महत्व सोबोने
- २) पाश्चात्य शिक्षणाची ओळज्ञ कराऱ्या देतो.

यामध्ये शर्वांग शिक्षणाच्या अधिकार  
आहे.

५ ते १५ पर्यावरातील सूरि कुबांगा क्षक्तीचे  
१) विनाशकुल शिक्षण गर्जांये आहे.

२) सर्व स्वरूपांचा विकास कराऱा.



पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर  
सोलापूर विद्यापीठ

॥ विद्याया संपन्नता ॥

Q. No.  
Examiner  
Moderator  

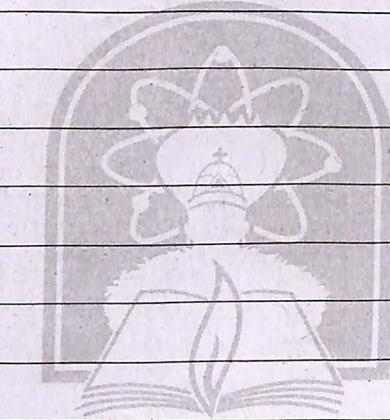
$$\begin{array}{c} a \\ \hline b \\ + \\ c \\ + \\ d \\ + \\ e \\ = \\ \hline \end{array}$$

30

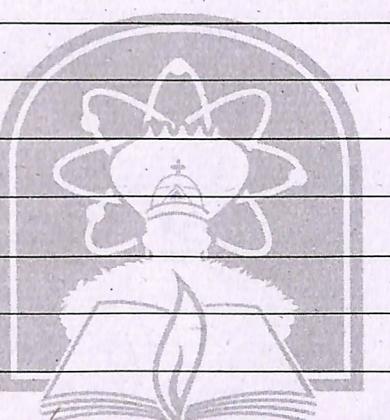
Q. No.  
Examiner  
Moderator  

$$\begin{array}{c} a \\ \hline b \\ + \\ c \\ + \\ d \\ + \\ e \\ = \\ \hline \end{array}$$

31

पुण्यश्लोक अहित्यादेवी होळकर  
सोलापूर विद्यापीठ

॥ विद्या संपन्नता ॥

पुण्यश्लोक अहित्यादेवी होळकर  
सोलापूर विद्यापीठ

॥ विद्या संपन्नता ॥



पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर  
सोलापूर विद्यापीठ

Q. No.

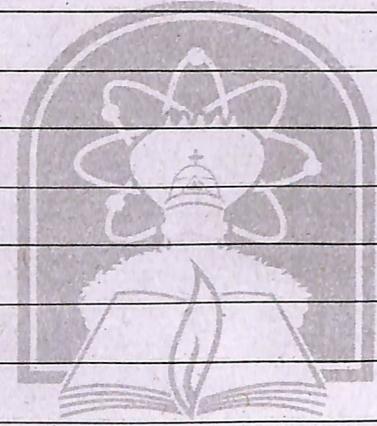
Examiner

$$a \boxed{\quad} + b \boxed{\quad} + c \boxed{\quad} + d \boxed{\quad} + e \boxed{\quad} = \boxed{\quad}$$

Moderator

$$\boxed{\quad} + \boxed{\quad} + \boxed{\quad} + \boxed{\quad} + \boxed{\quad} = \boxed{\quad}$$

3



पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर  
सोलापूर विद्यापीठ

॥ विद्या संपन्नता ॥



पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर  
सोलापूर विद्यापीठ

Q. No.

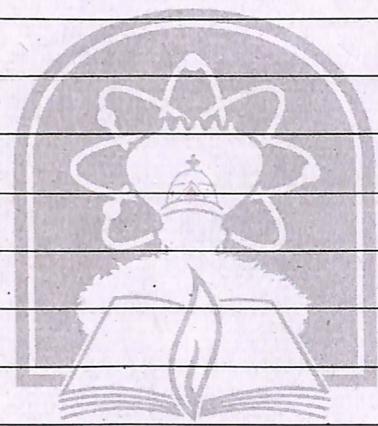
Examiner

$$a \boxed{\quad} + b \boxed{\quad} + c \boxed{\quad} + d \boxed{\quad} + e \boxed{\quad} = \boxed{\quad}$$

Moderator

$$\boxed{\quad} + \boxed{\quad} + \boxed{\quad} + \boxed{\quad} + \boxed{\quad} = \boxed{\quad}$$

33



पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर  
सोलापूर विद्यापीठ

॥ विद्या संपन्नता ॥



पुर्णश्लोक अहिल्यादेवी होळकर  
सोलापूर विद्यापीठ

Q. No.

Examiner

$$a \boxed{\quad} + b \boxed{\quad} + c \boxed{\quad} + d \boxed{\quad} + e \boxed{\quad} = \boxed{\quad}$$

Moderator

$$\boxed{\quad} + \boxed{\quad} + \boxed{\quad} + \boxed{\quad} + \boxed{\quad} = \boxed{\quad}$$

3



पुर्णश्लोक अहिल्यादेवी होळकर  
सोलापूर विद्यापीठ

Q. No.

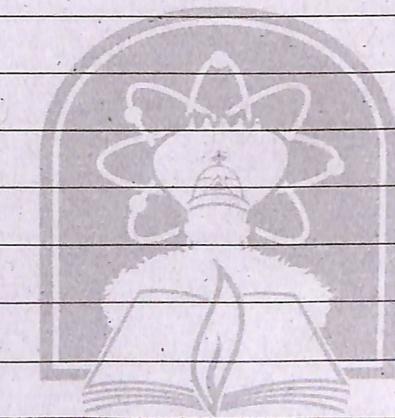
Examiner

$$a \boxed{\quad} + b \boxed{\quad} + c \boxed{\quad} + d \boxed{\quad} + e \boxed{\quad} = \boxed{\quad}$$

Moderator

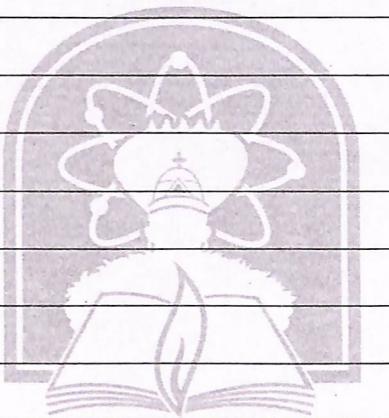
$$\boxed{\quad} + \boxed{\quad} + \boxed{\quad} + \boxed{\quad} + \boxed{\quad} = \boxed{\quad}$$

35



पुर्णश्लोक अहिल्यादेवी होळकर  
सोलापूर विद्यापीठ

॥ विद्या संपन्नता ॥



पुर्णश्लोक अहिल्यादेवी होळकर  
सोलापूर विद्यापीठ

॥ विद्या संपन्नता ॥



पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर

सोलापूर विद्यालय

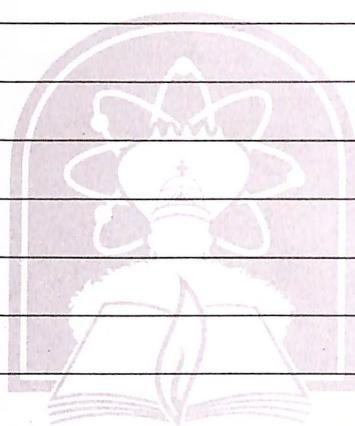
(।। विद्या संपन्नता ।।)

Q. No.

Examiner

36

Moderator



पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर  
सोलापूर विद्यालय

